

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

31 oktober 2000

BELEIDSBRIEF

Cultuur

Beleidsprioriteiten 2000-2001

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Brusselse Aangelegenheden
en Ontwikkelingssamenwerking

INHOUD

	Blz.
I. Inleiding	4
II. Kunsten	6
1. Podiumkunsten	6
2. Muziek	6
3. Letteren	7
4. Beeldende Kunst	7
5. Architectuur en Vormgeving	7
6. Media	8
III. Erfgoed	8
1. Geïntegreerd erfgoedbeleid	8
2. Archieven	8
3. Musea	9
4. Volkscultuur	9
IV. Gebouwen voor de kunsten en het erfgoed	10
V. Educatie en omkadering	10
1. Leescultuur	10
2. Cultuur op school	11
3. Kunsteducatie	11
4. Cultuurparticipatie en achtergestelde groepen	11
5. Culturele manifestaties en circusbeleid	12
6. Nieuwe vormen van cultuurparticipatie	12
VI. Sociaal-culturele werking	12
1. Amateurkunsten	12
2. Volksontwikkelingswerk	12
VII. Evenementen en communicatie	13
1. Evenementen	13
2. Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie	13
3. Een nieuwe aanpak voor de Raden en Commissies	14
VIII. Lokaal cultuurbeleid	14
1. Gemeentelijk cultuurbeleid	14
2. Culturele Centra	14
3. Bibliotheken	15
IX. Het internationale cultuurbeleid	15
1. Nederland als partner	16
2. De Franse Gemeenschap	16
3. Met de andere burens	16
4. Het Voorzitterschap van de Europese Unie	17

X.	Beleidsmethodiek en randvoorwaarden	17
1.	Beleidsovereenkomsten	17
2.	Beleidsonderzoek	17
3.	Enkele randvoorwaarden voor een goed cultuurbeleid	17

I. INLEIDING

Overtuigd van de waarde van cultuur voor onze samenleving willen wij in ons cultuurbeleid belangrijke doelstellingen realiseren: het cultureel landschap rijker maken, de culturele competentie verruimen en de cultuurparticipatie verhogen, de stad herwaarderen als ruimte voor cultuur en een open internationaal cultuurbeleid voeren. Tevens willen we de beleidsinstrumenten heroriënteren. Dat gebeurt door nieuwe verantwoordelijkheid te geven aan steden en gemeenten, door meer competentie voor de raden en commissies en voor de steunpunten te verlangen, door de nadruk te leggen op impulsbeleid en door groot belang te hechten aan een goede cultuurcommunicatie. Helderheid willen we tot stand brengen, weg van de vele potjes, beter structureren, zodat de cultuurmaker en de cultuurgebruiker duidelijker weten waar zij aan toe zijn. Dat gebeurt door de totale cultuurbegroting transparanter te maken, door duidelijkheid te scheppen over de middelen voor het internationaal cultuurbeleid en de Nationale Loterij, door het uitwerken van reglementen voor infrastructuurbetoeffing, maar evenzeer door de eigen beslissingskanalen door te lichten, door de rol en de organisatie van de administratie cultuur te versterken en transparanter te maken... Deze aspecten van ons werk zal u niet allemaal terug vinden in deze beleidsbrief, dit is werk van lange adem en gebeurt in de diepte. Het zijn echter even cruciale voorwaarden om een boeiend en uitnodigend cultuurbeleid tot stand te brengen.

Wij gaan over dit beleid regelmatig in gesprek met het werkveld, wij hebben het al in grote fora én met de verschillende sectoren besproken. Nieuwe beleidsintenties en concrete ontwerpen van decreten worden via het internet ter discussie gesteld. De respons hiervoor is groot. We willen een nieuw soort openbaarheid geven aan het cultuurdebat. Daarbij schuwen we de provocatie niet, doch voor wie het wenst te horen weerklinkt steeds ons groot geloof in de kracht van cultuur als cement voor onze samenleving.

Daarom onze twee fundamentele doelstellingen: de culturele competentie verruimen en de cultuurparticipatie verhogen.

Culturele competentie is een vermogen dat levenslang ontwikkeld wordt, dat ons zin doet krijgen, de vorming van ieders smaak bepaalt, ons tot cultuurbeleving brengt... Ze weerspiegelt ook het vermogen om te gaan met het 'verschil' en de capaciteit om het fundamenteel oneens te kunnen en mogen zijn.

Die competentie, dat vermogen om met kunst en cultuur om te gaan is universeel van aard. Culturele competentie leidt tot grotere persoonlijke keuzevrijheid, verrijkt een persoon. Wie meer cultuur bezit, heeft meer kans op een autonoom bestaan. Wie op de hoogte is van alternatieve ideeën, waarden, opvattingen, smaken en stijlen, is in staat reële keuzes in het leven te maken.

Het huidige cultuurbeleid wil de voorwaarden scheppen opdat elke Vlaming culturele competentie kan opbouwen.

Het vermeerderen en verruimen van de cultuurparticipatie is een eeuwige opdracht voor al wie met kunst en cultuur begaan is.

Het bevorderen van de deelname situeert zich voornamelijk op het terrein van de vraag. Het cultuurbeleid is de voorbije decennia voornamelijk bezig geweest met het aanbod, en weinig met het stimuleren van de vraag, wat minstens even belangrijk is.

We willen dat iedereen inspanningen levert om aan actieve cultuurbemiddeling te doen.

We streven naar het brengen van culturele kwaliteit bij elke burger, naar het toeleiden van elke Vlaming naar het aanbod, naar het aanwakkeren van de nieuwsgierigheid, naar de prikkels om de stap naar het 'ongekende' te zetten.

Vandaag leggen we een stand van zaken voor en onze objectieven voor 2001. Wij hebben nieuwe financiële mogelijkheden voor het cultuurbeleid gegenereerd, die zowel beogen zwakke sectoren volwaardig te laten groeien als volstrekt nieuwe invalshoeken voort te brengen. Wij zijn ervan overtuigd dat we met dit cultuurbeleid op de goede weg zijn.

II. DE KUNSTEN

Het is onze bedoeling te komen tot een geïntegreerd kunstenbeleid. Wij willen komen tot een open systeem / decreet waar alle kunstuitingen in worden ondergebracht en behandeld op grond van gelijkheid maar met respect voor de specifieke noden van elke sector/discipline. Tevens zullen ook een aantal functies in beeld gebracht worden die in het verleden slechts in ondergeschikt belang aan bod kwamen. Het gaat hier met name over de omkaderende functies zoals educatie, bewaring en ontsluiting, onderzoek... Deze geïntegreerde aanpak veronderstelt tevens een grondige herziening van de adviesraden en beoordelingscommissies. In 2001 worden hierover de concepten ontwikkeld en ter discussie aan het werkveld en aan de Commissie Cultuur voorgelegd.

1. Podiumkunsten

Om een divers en kwalitatief landschap mogelijk te maken, hebben we beslist om de podiumkunstensector in de nieuwe decreetperiode voldoende werkingsmiddelen ter beschikking te stellen, evenwel met een gedeeltelijke integratie van de voorheen structurele internationale middelen en geleidelijk ook de middelen van de Nationale Loterij. Vanaf het seizoen 2001-2002 kunnen 75 gezelschappen, ensembles en instellingen met 1.676.300.000 fr. hun verhaal waar maken. Het Vlaams Theaterinstituut kan voluit gaan in zijn opdracht. Daarenboven blijven we thans projectmatig internationale uitstraling en participatie-initiatieven ondersteunen en dat overigens voor het gehele culturele gebeuren.

2. Muziek

In de muzieksector leggen wij bijzondere accenten op het aanbod in de populaire muziek. Sinds juli 2000 is een werkgroep, met vertegenwoordigers uit verschillende geledingen van het veld hard aan het werk om een lange termijn visie uit te werken voor populaire muziek. Dit popbeleid krijgt ook zijn consequenties in het jeugdbeleid en in de amateuristische kunstbeoefening. In 2001 zal dit reeds zijn beslag krijgen door een betere ondersteuning van de muziekclubs, van muziekpodia voor hun infrastructuurkosten, van vormingsinitiatieven en van promotionele activiteiten in binnen- en buitenland. De beleidsinstrumenten worden beter op elkaar afgestemd en er komt één infocel populaire muziek bij de administratie zodat de transparantie voor de geïnteresseerde groter wordt. Tevens wordt de rol van het Muziekcentrum van de Vlaamse Gemeenschap beter gedefinieerd en verantwoordelijkheid gegeven aan een samenwerkingsverband tussen Poppunt Vlaanderen, Popadvies en Jazz Vlaanderen.

In 2001 wordt het orkestenlandschap aan een grondige analyse onderworpen met het oog op een gefundeerd geïntegreerd beleid voor alle orkesten, zowel het Filharmonisch Orkest van Vlaanderen, het Vlaams Radio-orkest, het Symfonie-orkest van de Vlaamse Opera en de verschillende in het decreet erkende orkesten.

We voorzien in het cultureel investeringsfonds een enveloppe voor infrastructurele noden van kunstcentra en muziekclubs. Het gaat hier in eerste instantie om ondersteuning voor technische uitrusting en kleine investeringen. Hiervoor zal een reglement ontwikkeld worden dat in 2001 in voege treedt.

3. Letteren

In 2000 werd de beleidsnota 'Letteren' door de Vlaamse Regering goedgekeurd en werd met het Vlaams Fonds voor de Letteren de beheersovereenkomst gesloten.

De middelen voor het Vlaams Fonds voor de Letteren worden in 2001 met 15 miljoen verhoogd. Dat geeft het Fonds reeds iets meer armslag en maakt het o.m. mogelijk dat het focuspunt 'stripverhaal' wordt ontwikkeld. In 2001 wordt met het Fonds de aanpak van de internationale uitstraling van de letteren uitgeklaard en een nieuw beleid op de sporen gezet.

Voor het aandachtspunt van het stripbeleid werden in 2000 de eerste aanzetten gegeven. Een gespecialiseerde (met het Fonds) gemengde ad hoc commissie 'beeldverhaal' wordt thans opgericht, die kan oordelen over de specifieke kwaliteit van het beeldverhaal en die advies kan uitbrengen over de positionering van het beeldverhaal in het geheel van het cultuurbeleid. In 2001 worden de eerste werkbeurzen en stimuleringsbeurzen voor stripauteurs gegeven. Met productiesubsidies willen we de uitgave van artistiek interessante strips stimuleren. Daarenboven krijgen stripevenementen, omkadering én internationale aanwezigheid ondersteuning.

4. Beeldende kunst

In 2001 wordt de predecretaale regeling uitgewerkt voor beeldende kunst. De aandacht gaat hier in eerste instantie naar organisatievormen. Hiervoor steeg het voorziene budget reeds aanzienlijk in 2000. Het wordt nu opnieuw verhoogd.

Aanvang 2001 start een nieuwe regeling voor 'beeldende kunstcentra' waarmee een tiental instellingen op grond van hun landelijke en internationale positionering een structurele basis krijgen voor een ontwikkelingsgericht beleid. Deze regeling anticipeert door zijn combinatie van een basissubsidie en een jaarlijks herziene projectsubsidie reeds het opzet van het komende decretaale kader.

Tot nu toe bleven de grote instellingen buiten dit beleidskader. Nu worden de beheersovereenkomsten met het MUHKA en met de VMHK/SMAK afgestemd op dit kader, zodat ze zullen kunnen worden opgenomen in een decretaale regeling.

Verder worden ook de middelen voor de steun aan de creatie van beeldende kunst zelf voor de tweede keer verhoogd. Hiermee wordt een beleidsverbreding gerealiseerd. Ook wedstrijden voor geïntegreerde kunst en productie worden subsidiabel. Tenslotte gaat in 2001 ook een Steunpunt voor Beeldende Kunst en Nieuwe Media van start.

5. Architectuur en Vormgeving

In 2001 gaan het Vlaams Architectuurinstituut en het Vlaams Architectuurarchief van start. Daarvoor werden einde 2000 de lichten op groen gezet en de financiële en organisatorische voorwaarden gecreëerd. Met beide wordt een beheersovereenkomst afgesloten. Het Instituut krijgt startopdrachten voor promotie en omkadering en voor de coördinatie van de architectuurinitiatieven in Vlaanderen. Het Archief heeft zowel een coördinerende opdracht voor de architectuurarchieven in Vlaanderen als een eigen taak van behoud, inventarisatie en ontsluiting van het architecturaal erfgoed. Beide instellingen moeten bij de bevolking de gevoeligheid voor architectuur aanzienlijk versterken.

6. Media

De minister van cultuur wordt in de beleidsnota media als een van de structurele actoren vermeld en krijgt ook verderop in de nota een terechte plaats toegewezen. Deze rol zullen wij volwaardig op ons nemen door de discussie over de kwaliteitscomponent in het mediabeleid mee aan te sturen. De aandacht voor de nieuwe VRT-beheersovereenkomst is hier een voorbeeld van. Als uitdrukking hiervan krijgt het op te richten steunpunt beeldende kunst ook de taak om de culturele component van de nieuwe media te bevragen.

III. HET ERFGOED

1. Geïntegreerd erfgoedbeleid

In deze legislatuur is voor het eerst geopteerd voor een coherent beleid rond het roerend en immaterieel cultureel erfgoed. Tegen eind 2001 dient een blauwdruk hiervoor klaar te liggen. De erfgoedconvenants worden het kernstuk van dit vernieuwend beleid. Reeds in 2000 werden hiertoe experimentele convenants afgesloten met de steden Antwerpen, Gent en Brugge. Deze projecten willen aanzetten tot ontwikkeling van visie, (nieuwe) strategieën en methodologieën.

De erfgoedconvenants zullen de volgende jaren doorgroeien tot een landelijke regeling. Hiermee wil de Vlaamse regering aan samenwerkingsverbanden van steden en gemeenten de mogelijkheid geven om een geïntegreerd beleid te ontwikkelen voor hun cultureel patrimonium. De doelstellingen zijn: de maatschappelijke plaats van het roerend cultureel erfgoed versterken, het erfgoed opnieuw zichtbaar maken en de (actuele) betekenis van het object toegankelijk maken voor de gemeenschap.

In 2001 wordt een landelijk coördinator aangesteld voor de ontwikkeling van deze convenants. Tegelijkertijd worden expertisepunten ontwikkeld (de gezamenlijke werking van de vier decretaal verankerde archieven, de uitbouw van de museumvereniging tot steunpunt musea) die worden afgestemd op reeds bestaande (m.n. het Centrum voor Volkscultuur).

In 2001 worden tevens enkele van de nieuwe ondersteunende instrumenten opgestart:

- er komt een nieuw decreet dat de uitvoer van erfgoedtopstukken kan verhinderen, met een fonds.
- er komt een reglement voor de erfgoedcentra (belangrijke ontsluitingsplekken voor roerend en immaterieel cultureel erfgoed die buiten de definiëringen van de archiefsector en de museumsector vallen).

2. Archieven

De archieven zijn een belangrijke deelsector in het erfgoedbeleid. Ook hier was er tot nu toe geen overkoepelend Vlaams beleid. Een dergelijk beleid zal worden uitgezet voor wat de historische/culturele poot van de archiefwerking betreft, dus abstractie makend van de organisatorisch-bestuurlijke component die geen bevoegdheid is van de minister van cultuur. In 2001 dient het discussiekader voor dit culturele archiefbeleid te worden scherpgesteld. Hierin zal tevens de problematiek van de documentatiecentra en bewaarbibliotheken worden aangevat.

Bij deze beleidsaanzet zal structureel beroep worden gedaan op het samenwerkingsverband van de vier decretaal verankerde archieven. De uitvoeringsbesluiten van dit decreet zullen worden herzien.

Daarnaast zullen ook nieuwe middelen worden voorzien waardoor de vier hun bestaande expertise kunnen verbreden tot een ondersteuning voor de culturele component in de hele archiefsector. Dit samenwerkingsverband zal dus ook coördinerend optreden voor aanzetten op andere vlakken, b.v. binnen het kader van de experimentele erfgoedconvenants of in de kadering van andere thema-archieven die momenteel nominatim gesubsidieerd worden (Pro Museo Judaico, Vlaams Architectuurarchief, het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie, gesitueerd in de Koninklijke Academie voor Taal en Letterkunde, voor het literair en muzikaal erfgoed). De uitbouw van dergelijke overkoepelende thema-archieven zal geleidelijk worden voortgezet. Vanaf 2001 worden de beheersovereenkomsten met hen tot resultaatovereenkomsten uitgebouwd.

Daarnaast komt er een experimenteel reglement voor projectmatige werking rond archieven die niet zijn opgenomen in de bestaande regelgeving.

3. Musea

De sector musea werd door het museumdecreet voor het eerst beleidsmatig georganiseerd. De middelen die waren voorzien, bleven echter zeer beperkt. Daarom werden in 2000 deze middelen aanzienlijk verhoogd. Dit gebeurt nu opnieuw.

Daarenboven wordt begin 2001 een eerste aanpassing van de uitvoeringsbesluiten van het decreet van kracht. Deze zal een aantal verbeteringen in de procedure aanbrenge en een antwoord bieden op de hiërarchie die dreigt te ontstaan tussen de landelijk ingedeelde en de regionaal ingedeelde musea. Deze hiërarchie zal worden vervangen door een gelijkwaardigheid met verschillende finaliteit. De Vlaamse Gemeenschap zal hiertoe een deel dragen van de toename in structurele subsidiëring van de regionaal ingedeelde musea. Een Vlaams Instituut voor Kunsthistorische Documentatie wordt als eerste voorbeeld van samenwerking tussen het KMSK Antwerpen, het MSK Gent en het Groeningemuseum Brugge opgezet. Daarmee wordt een aanzet gegeven voor een beleidskader van bovenlandelijke werking voor de Vlaamse Kunsthistorische Musea. Deze en bijkomende beleidsinstrumenten voor de musea met basiserkenning, zullen het onderwerp uitmaken van een tweede herziening van de uitvoeringsbesluiten van het museumdecreet.

De Vlaamse Museumvereniging zal in 2001 worden uitgebouwd tot steunpunt Musea, zodat er ook in deze sector een aanzet van steunpunt is.

4. Volkscultuur

Het jonge beleid inzake volkscultuur wordt voortgezet en geïntegreerd in het erfgoedbeleid. Het bestaat uit de ondersteuning van organisaties voor o.a. volkskunde, familieku nde, lokale en streekgeschiedenis, het Vlaams Centrum voor Volkscultuur en de subsidiëring van volks-culturele publicaties.

Vanaf 2001 wordt dit beleid verder ontwikkeld: samenhang tussen erfgoedconvenants en lokale beoefening van volkscultuur versterken, positionering van het volkscultuurbeleid in het erfgoedbeleid, verbindingen maken tussen volkscultuur en hedendaagse thema's zoals multiculturaliteit, nieuwe media, levende geschiedenis, mondelinge overlevering, enz....

IV. GEBOUWEN VOOR DE KUNSTEN EN HET ERFGOED

In het jaar 2000 zijn onder meer de grote zaal van de Brakke Grond in Amsterdam verbouwd en is in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen de stookinstallatie omgevormd. We betoelaagden de belangrijke renovatie van de gevel van het Gents Operagebouw, de verdere verbouwing van het STUC te Leuven en van de Studio's voor Parts-Rosas te Brussel. We hebben de eerste steen gelegd van het Concertgebouw te Brugge dat in 2001 moet afgewerkt zijn.

In 2001 voeren we in het K.M.S.K. te Antwerpen belangrijke werken uit ter verbetering van de veiligheid, de beveiliging en de klimaatregeling. De restauratie van het Kasteeldomein te Gaasbeek wordt actief voortgezet.

Voor de Beursschouwburg te Brussel betekent 2001 de start van een ambitieuze renovatie, die twee jaar zal duren. Het project 2001-2004 om het gebouw van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde te Gent te restaureren en functioneler te kunnen gebruiken wordt aangevat.

Tenslotte blijven wij de restauratie en de nieuwbouw van de Koninklijke Vlaamse Schouwburg te Brussel behartigen via een dotatie aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie. In 2001 verwachten wij de studie voor de bouw van een Forum voor Muziek, Dans en Beeldcultuur te Gent, waarop wij ons zullen baseren om een verantwoorde beslissing te nemen.

V. EDUCATIE EN OMKADERING

1. Leescultuur

In het najaar van 2000 hebben wij in de Commissie Cultuur ons actieplan voor de leescultuur voorgesteld. Daar werden reeds de bakens uitgezet voor de aanpak die in 2001 wordt voortgezet en uitgewerkt.

Voor kinderen en jongeren worden verschillende initiatieven genomen, die zowel via school als thuis het leesplezier kunnen bevorderen. De voorleesactie, de kinder- en jeugdjury en de nieuwe Nederlands-Vlaamse jongerenwedstrijd worden verder uitgewerkt, momenten als de Gedichtendag, de Kinder- en Jeugdboekenweek en de Internationale Dag van het Boek krijgen in 2001 meer weerklank. Voor het eerst kregen ook acties van de boekhandel ondersteuning. De acties worden waar mogelijk gelijkgesteld met Nederland.

In 2001 wordt het reglement voor het subsidiëren van leeskringen verruimd en willen we nieuwe modellen om 'moeilijkere' doelgroepen te bereiken speciaal ondersteunen.

Op de Internationale Dag van het Boek in april 2001 wordt de Vlaamse Boekenbon gelanceerd, een nieuw instrument dat de aanschaf van boeken in de boekhandel vergemakkelijkt. Het gaat om een geschenkencheque en om een instrument om specifieke doelgroepen aan te zetten tot het kopen van boeken.

Als beleidsinstrument voor een goed gecoördineerd leescultuurbeleid richten wij in 2001 een Stichting *Lezen Vlaanderen* op.

Deze Stichting neemt de coördinatie op zich van de Vlaamse leescultuurinitiatieven, verzorgt er de promotie van en werkt aan vormen van samenwerking met de Nederlandse actoren op het terrein.

Deze Stichting wordt een gezamenlijk initiatief van de Ministers van Onderwijs en Cultuur. De leesbevorderingsactiviteiten van de huidige Canon Cultuurcel worden erin opgenomen. Vanuit het cultuurbedrijf worden het bibliotheekwezen, de centra voor lectuurbevordering, de literaire verenigingen, de leeskringen, de beroepsvereniging van het boekwezen, het Vlaams Fonds voor de Letteren en de gespecialiseerde verenigingen bij deze Stichting betrokken.

2. Cultuur op School

Het grote belang van de school voor de culturele competentie en participatie staat buiten kijf. Ik wil samen met mijn collega van onderwijs op dit terrein enkele initiatieven nemen.

We mikken daarbij onder meer op een sterkere kruisbestuiving tussen deeltijds kunstonderwijs en de amateurkunsten, een betere situering van het kunstonderwijs, de versterking van de muzische vorming in het kleuter-, lager en middelbaar onderwijs, een actievere rol van scholen in de lokale leefgemeenschappen door het naschools ter beschikking stellen van lokalen voor culturele activiteiten, een versterkte samenwerking tussen de Canon Cultuurcel en het departement cultuur, het aanwezig stellen van het jeugdwerk en de cultuurparticipatie in de naschoolse activiteiten en tenslotte het uitklaren van de problematiek van de gedetacheerde leerkrachten.

3. Kunsteducatie

We stellen vast dat de kunsteducatie in Vlaanderen weinig ontwikkeld is. Het veld is daarenboven zeer versnipperd en verspreid over tal van regelingen.

Omdat het belang van de kunsteducatie buiten kijf staat, wordt dit in 2001 een belangrijk aandachtspunt. Er verschijnt een afzonderlijke nota over dit thema en er zullen een aantal specifieke beleidsinitiatieven worden genomen.

4. Cultuurparticipatie en achtergestelde groepen

In het cultuurbeleid wordt extra-aandacht besteed aan groepen en individuen die zich in een situatie van (sociaal-)culturele achterstelling bevinden, vaak met een culturele ongelijkheid tot gevolg. Door de financiële armslag, de zeggingskracht en zo ook de effecten van sociaal-artistieke projecten te vergroten, willen we een bijdrage leveren aan het wegwerken van (sociaal-) culturele ongelijkheid via een verhoging van de culturele competentie. Het gaat om projecten waarbij kunst gebruikt wordt als middel om integratie en emancipatie van minderheden te bevorderen en mogelijk te maken. In de eerste ronde van aanvragen werden 124 dossiers binnengebracht. Voor de volgende drie jaren (2001-2003) zullen er twee aanvraagrondes per jaar zijn.

Naast sociaal-artistieke projecten worden experimentele acties opgezet om doelgroepen die zich in de 'marge' van onze samenleving bevinden, volwaardige kansen te bieden tot culturele participatie. Zo zal de overheid tussenkomen in de kosten van de participatie zelf (tickets, boekenbons e.d.). Na evaluatie van het proefjaar zullen we bekijken of we deze experimenten kunnen verbreden.

5. Culturele manifestaties en circusbeleid

Het boek 'Culturele Manifestaties in Vlaanderen' wordt herdacht. De principes blijven overeind, doch de selectie van het aanbod en de regeling voor aanvragers worden vernieuwd. Daarnaast wordt het specifiek aanbod voor bijzondere doelgroepen (erkende instellingen en dienstencentra voor senioren, psychiatrische centra en centra voor personen met een handicap) ondergebracht in de vzw Cultuur voor Bijzondere Doelgroepen die binnenkort wordt opgericht.

Er werd een werkgroep opgestart met 7 Vlaamse circussen. In deze werkgroep werd onder andere afgesproken om een gedragscode op te stellen in samenspraak met de circussen. Er wordt in 2001 7 miljoen structurele middelen vrijgemaakt voor de Vlaamse circussen. Het einde van de besprekingen met de circussen en het ondertekenen van de gedragscode is gepland voor het voorjaar van 2001 en in elk geval voor de zomer.

6. Nieuwe vormen van cultuurparticipatie

Tal van personen en instellingen zijn dagdagelijks bezig met het stimuleren van de cultuurparticipatie. Toch zien we geen significante stijging van de participatie. De instellingen hebben te weinig middelen om de noodzakelijke amplex aan werking te geven en blijkbaar volstaan de bestaande methoden en modellen niet meer.

Daarom willen we actief op zoek gaan naar nieuwe methoden en naar nieuwe vormen. In dit kader zullen we aandacht schenken aan deze doelgroepen die nu weinig participeren, aan de kunsteducatie, aan de cultuurcommunicatie e.a.

Het overleg met alle mogelijke betrokkenen is opgestart en begin 2001 zal dit resulteren in een specifiek beleid.

VI. SOCIAAL-CULTURELE WERKING

1. Amateurkunsten

Een nieuw decreet voor de Amateurkunsten wordt momenteel voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Het decreet zal van kracht gaan op 1 januari 2001 en houdt een herstructurering in binnen de sector van de amateurkunsten. Het decreet bepaalt dat er nog slechts een federatie per discipline erkend kan worden. Ook hedendaagse kunstvormen als populaire muziek worden hierbij opgenomen. Door slechts een federatie per discipline te erkennen is het mogelijk om een stevig netwerk van organisaties en verenigingen uit te bouwen en de subsidiëring van de amateurkunstensector substantieel te verhogen. Zo kan de sociale en artistieke component van de amateurkunstbeoefening en -beleving voor elke burger gemaximaliseerd worden. Het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten wordt bevestigd als steunpunt voor de amateurkunsten in Vlaanderen.

2. Volksontwikkelingswerk

Eind 2000 of begin 2001 wordt het debat gestart over de vernieuwing van het sociaal-cultureel werk, in het bijzonder de regeling voor het volksontwikkelingswerk. Op basis van een discussietekst lanceren we dit gesprek.

Dit moet resulteren in een nieuw kaderdecreet op het volksontwikkelingswerk dat medio 2001 wordt ingediend. Het moet starten op 1 januari 2002.

In het kaderdecreet zal bewust worden gezocht naar de wortels van het sociaal-cultureel werk. Wij zullen die organisaties versterken die zich bewegen op het raakvlak van de functies van educatie, cultuurspreiding, ontmoeting en sociale actie. De gemeenschapsvorming blijft er een essentiële opdracht. Bij de verenigingen wordt vertrokken van de reële participatie van de bevolking. Bij de vormingsinstellingen wordt het accent gelegd op streekgerichte volkshogescholen. Bij de bewegingen gaat het over organisaties die sensibiliserende en vormende activiteiten ontplooiën gericht op een breed publiek. Ondertussen blijven in het begrotingsjaar 2001, de regelingen en de subsidiëring van de erkende verenigingen, instellingen en diensten vastgezet op het huidige niveau.

VII. EVENEMENTEN EN COMMUNICATIE

1. Evenementen

Grote culturele evenementen leveren een belangrijke bijdrage tot de cultuurparticipatie en de culturele faam van Vlaanderen. Deze worden momenteel op onduidelijke wijze of niet ondersteund. Daarom wordt een kader ontwikkeld waarin deze manifestaties, die niet via decreten gesubsidieerd worden, opgenomen worden in het cultuurbeleid.

Het gaat voornamelijk om grootschalige producties met internationale weerklank, vaak in de sfeer van de beeldende kunst en het erfgoed, en om grootschalige thematische culturele projecten met een impact op de Vlaamse cultuurscène. Belangrijk worden Brugge 2002, culturele hoofdstad van Europa, Anno '02, de Quadriënnale in Gent e.a.

Vanaf 2001 staat op de begroting een allocatie voor deze evenementen. De criteria voor ondersteuning vertrekken van de culturele relevantie en de kwaliteit van het programma, de blijvende meerwaarde, de communicatie en beeldvorming, de resultaten voor het profiel van Vlaanderen en het publieksbereik.

Het op te richten Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie zal deze evenementen in de toekomst op het vlak van promotie en communicatie ondersteunen.

Over het evenementenbeleid wordt ook overlegd met de minister-president en de minister van Toerisme.

Buitenlandse evenementen met Vlaamse kunstenaars worden niet ondersteund via het evenementenfonds, maar via het internationaal cultuurbeleid. Het gaat om manifestaties zoals de culturele hoofdsteden Rotterdam en Porto, en in 2001 om tentoonstellingen zoals Palazzo Reale - 'Nederlandse en Vlaamse schilderijen in Italiaans bezit' in Milaan, National Museum of Wales - 'Art in Flanders and Wales in the early 20th century' in Cardiff, 'Hedendaagse Vlaamse kunst' (Susan M. Canning) in New York e.a.

2. Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie

Het Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie wordt hét instrument voor de realisatie van een geïntegreerd Vlaams cultuurbeleid. Vanaf 2001 zal het werkzaam zijn op het vlak van de cultuurparticipatie, het centraliseren en bekend maken van het culturele aanbod, het verhogen van de culturele competentie, de promotie van Vlaanderen in het buitenland. Het interactieve debat met de bevolking en de wisselwerking met het veld zal gestimuleerd worden.

Het centrum neemt een centrale plaats in binnen een netwerk van partners waarmee het samenwerkt. De steunpunten van de verschillende sectoren spelen hierin een belangrijke rol, maar ook met de stads- en streekgerichte of provinciale communicatiecentra zal een gecoördineerde samenwerking tot stand komen. Bovendien zal de werking van het centrum nauw verbonden zijn met de Administratie Cultuur. Met het Centrum wordt een beleidsovereenkomst gesloten. Eén on-line databank uitbouwen op Vlaams niveau behoort tot de eerste taken van het Centrum. Hiertoe ligt een goede samenwerking met Toerisme Vlaanderen voor de hand, temeer omdat het Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie een coördinerende, stimulerende en adviserende rol krijgt ten aanzien van culturele evenementen. Vanzelfsprekend zullen nieuwe middelen voor informatie- en communicatietechnologie in het kader van de cultuurcommunicatie worden ingezet.

3. Een nieuwe aanpak voor de Raden en Commissies

In 2001 willen wij werk maken van een aanpassing van het decreet dat de Raden en Commissies gestalte heeft gegeven. Deze aanpassing beoogt een vereenvoudiging die een dialoog met de sectoren, sectorale deskundigheid in de kwaliteitsbeoordeling én een geïntegreerde advisering van het gehele cultuurbeleid mogelijk maakt.

VIII. HET LOKAAL CULTUURBELEID

1. Gemeentelijk cultuurbeleid

Op basis van drie werkteksten werd in 2000 een publiek debat gevoerd over het gemeentelijk cultuurbeleid, de culturele centra en het bibliotheekwerk. Dit resulteert in ontwerpdecreten die begin 2001 aan het parlement worden voorgelegd. Deze drie decreten treden in voege op 1 januari 2002. Het overkoepelende decreet gemeentelijk cultuurbeleid gaat voor een integraal en gecoördineerd cultuurbeleid. Elke Vlaamse gemeente kan hier instappen. De voorwaarden zijn: een cultuurbeleidsplan maken in communicatieve planning met de culturele actoren en de bevolking in de gemeente, beschikken over een culturele basisinfrastructuur en een cultuurbeleidscoördinator in dienst nemen.

Dit cultuurbeleidsplan bevat ook de grote beleidslijnen die op een meer uitgewerkte basis terugkeren bij de bibliotheken en de culturele centra.

2. Culturele Centra

Het totaal vernieuwde decreet voor de culturele centra herdefinieert de basistaken van de culturele centra en brengt een ordening in het landschap. Aan de culturele centra worden drie kerntaken meegegeven: cultuurspreiding, gemeenschapsvorming en bevordering van de cultuurparticipatie. Ze zullen zich dus nog sterker dan in het verleden kunnen profileren als partners in de presentatie en de spreiding van cultuur. Het landschap van de culturele centra wordt heringericht. Er worden vier categorieën ingevoerd die overeenkomen met de indeling van de Vlaamse steden. Op basis van de verzorgende functie van elk van deze steden is de toegang tot een categorie bepaald.

Ook de culturele centra in de Vlaamse rand rond Brussel worden opgenomen, evenals de centra die vandaag in de categorieën Plus-I en Plus-II zijn ondergebracht.

3. Bibliotheken

Het decreet van 1978 dat grote verdiensten heeft gehad, volstaat lang niet meer om de bibliotheken van morgen uit te bouwen. De groeiende rol van de nieuwe media, de explosieve groei van de informatiemaatschappij en de blijvende zorg voor het lezen, nopen tot een hedendaagse aanpak.

De taakstelling voor de openbare bibliotheken wordt dus verruimd. Het landschap wordt heringedeeld. We vertrekken nog steeds van de lokale bibliotheek die elke gemeente moet inrichten. Op streekniveau zetten we nieuwe samenwerkingsverbanden op, nl. de streekgerichte bibliotheekplatformen en op Vlaams niveau wordt het pas opgerichte VCOB (Vlaams Centrum voor het Openbare Bibliotheekwezen) verder uitgebouwd. Het VCOB heeft een belangrijke verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van elke bibliotheekvoorziening, onder meer in de uitbouw van een sterke centrale catalogus en van Bibnet.

IX. HET INTERNATIONAAL CULTURBELEID

In 2000 werden alle middelen voor internationale culturele initiatieven volledig overgeheveld naar cultuur. Dit was een essentiële voorwaarde om een transparant en geïntegreerd internationaal cultuurbeleid te voeren. Terwijl 2000 nog als een overgangsjaar kan beschouwd worden, werd er ondertussen een nieuwe beleidsvisie ontwikkeld die vanaf 2001 van kracht is. De uitgangspunten, doelstellingen en instrumenten van het gewenste internationaal beleid vindt u terug in een aparte beleidsnota internationaal cultuurbeleid. In essentie is het internationale cultuurbeleid erop gericht om:

1. de bevolking in Vlaanderen goede mogelijkheden te geven tot internationale cultuurbeleving
2. de internationale samenwerking, uitwisseling en expertisevorming aan te moedigen
3. Vlaamse kunstenaars en kunstuitingen kansen te geven in het buitenland.

Hiertoe worden verschillende beleidsinstrumenten gebruikt: naast de samenwerking met sommige landen, de multilaterale samenwerkingsverbanden en netwerken, het opzetten van ankerpunten in het buitenland en de eigen initiatieven van de Vlaamse Gemeenschap worden ook subsidies voorzien voor de internationale activiteit van culturele organisaties en individuen. Voor zover niet opgevangen via de bestaande reguliere subsidiekanalen, voorziet het gewijzigde reglement in de subsidiëring van de internationale activiteiten van culturele organisaties en individuen die actief zijn op het culturele terrein in de brede zin van het woord: beeldende kunst, architectuur, vormgeving, muziek, letteren, podiumkunsten en amateurkunsten. Het reglement richt zich zowel tot organisaties en kunstenaars die reeds een internationale erkenning verworven hebben alsook tot organisaties, kunstenaars die hun eerste stappen op het internationale veld willen zetten. De ondersteuning van deze en andere organisaties stimuleert tevens een actieve cultuurbeleving van het internationale gebeuren.

Bij de toepassing van het reglement wordt rekening gehouden met de prioriteiten van de beleidsnota 'Internationaal cultuurbeleid' o.m. wat de prioritaire landen en wat de prioritaire aanpak in de ondersteuning betreft.

1. Nederland als partner

Op het einde van 2000 wordt door de Ministers, bevoegd voor de Nederlandse Taalunie, overlegd over de toekomst van de Unie. Het is onze optie dat het stimuleringsbeleid dat uitgaat van de Taalunie wordt verruimd en gedynamiseerd. Een goede zaak is het oprichten van nieuwe Nederlands-Vlaamse platforms voor overleg en samenspraak in een aantal sectoren waarvoor de Taalunie bevoegdheid heeft zoals de letteren en de leescultuur.

Voor ons is dat slechts een eerste stap naar het voeren van een ruimere geïntegreerde gemeenschappelijke aanpak, ook op basis van schaalvoordelen en van zichtbaarheid en herkenbaarheid voor de bevolking in Vlaanderen en Nederland. Wij hopen in 2001 mét de Nederlandse partner in deze richting verder te gaan.

In het kader van het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland, met als motor de Gemengde Commissie, worden nieuwe vormen van samenwerking gestimuleerd. Zo is een begin gemaakt met een nieuwe aanpak van de uitwisseling van theater- en dansvoorstellingen door het zgn. vuurtorenmodel. In een aantal podia in Vlaanderen en Nederland zullen voortaan systematisch gezelschappen uit het andere deel van het taalgebied te zien zijn.

In 2001 zullen wij overleggen met de Nederlandse staatssecretaris, bevoegd voor het buitenslands cultuurbeleid, om te zoeken naar de meest geëigende vorm voor een gezamenlijk optreden met Nederland in het buitenland. In dat verband wordt ook de beleidsnotavorzet van de ankerpunten besproken.

In het kader van het overleg over de Nederlandse Taalunie én over een gezamenlijk buitenslands cultuurbeleid zullen wij in 2001 ook een beslissing nemen over de realisatie van een Europees Nederlands-Vlaams Huis te Brussel.

2. De Franse Gemeenschap

De onderhandelingen met de Franse Gemeenschap over een cultureel verdrag worden in 2001 geactiveerd. Voor ons kan het Cultureel Verdrag met Nederland daarvoor model staan. Dat betekent dat een Gemengde Commissie actief adviseert, dat er gezamenlijke instellingen mogelijk zijn en samenwerkingsinitiatieven tot stand komen.

Dat kan en moet zeker gebeuren in Brussel, maar evenzeer in Vlaamse en Waalse steden en gemeenten.

3. Met de andere bureaus

Met Duitsland en Frankrijk worden de culturele banden aangehaald.

In het bijzonder zijn reeds vanaf 2000 programma's opgezet in en met de nabije buurregio's Nordrhein-Westfalen en Nord-Pas-de-Calais. Deze aanpak kan verschillende vormen aannemen: prioritaire behandeling in uitwisselingsprogramma's, organisatie van themaprogramma's, partnerschap tussen steden, actieve samenwerking in euregio's, prominente inbreng en aanwezigheid in steden als Keulen en Rijsel.

4. Het Voorzitterschap van de Europese Unie

In 2001 is België in de tweede jaarhelft voorzitter van de Europese Unie.

Wij zullen met de andere Gemeenschappen de culturele omlijsting van het openingsgebeuren verzorgen. Tijdens een informele Raad van de Ministers van Cultuur in december 2001 zullen wij als voorzitter de cultuurparticipatie op het agenda plaatsen. Ook tijdens het Zweeds voorzitterschap blijven wij ons pleidooi in het kader van de Raad van Ministers van Cultuur verderzetten voor een systematische inbreng van een cultuurparagraaf in de richtlijnen van de Europese Unie, waardoor recht wordt gegeven aan de culturele diversiteit van de Unie.

X. BELEIDSMETHODIEK EN RANDVOORWAARDEN

1. Beleidsovereenkomsten

In het kader van een verantwoordelijk en op elkaar afgestemd cultuurbeleid zullen met alle steunpunten en belangrijke culturele instellingen in 2001 beleidsovereenkomsten afgesloten worden. Via duidelijke en controleerbare doelstellingen wordt ook op deze wijze een integraal cultuurbeleid mogelijk.

2. Beleidsonderzoek

In het verlengde van de beleidsintenties werd in het kader van het beleidsgericht onderzoek een nieuw onderzoeksprogramma gestart, dat inzicht zal verschaffen in de cultuurparticipatie in Vlaanderen. Daarenboven zijn ook kortlopende onderzoeken naar beleidsmethodiek, naar behoeften en effecten van concrete beleidsopties aan de gang o.m. met betrekking tot de muziekclubs, tot het sociaal-cultureel beleid naar allochtonen en tot het lokale cultuurbeleid. Ook gaat een ruim kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar het actuele lokaal historisch, volks- en heemkundig landschap in Vlaanderen van start. In 2001 wordt een steunpunt voor beleidsgericht onderzoek op stapel gezet, dat de impact van de vrijetijdsbesteding op de persoonlijke competenties en de individuele overtuigingen systematisch zal onderzoeken.

3. Enkele randvoorwaarden voor een goed cultuurbeleid

Wij vinden het jammer dat we er nog niet in geslaagd zijn enkele randvoorwaarden voor een goed cultuurbeleid te doen realiseren. Het overleg met de Federale Regering, die vooralsnog over deze aangelegenheden de bevoegdheid heeft, is vaak moeizaam tot onbestaande. In 2001 wordt alleszins van een aantal dossiers werk gemaakt.

Sociaal en fiscaal statuut van de kunstenaars

Uit onze bezorgdheid om de kunstenaar zelf, zetten wij actief stappen om de inertie rond de wijziging van het fiscale en sociale statuut van de kunstenaar te doorbreken. Wij betrachten enkele fundamentele regelwijzigingen om enerzijds rekening te houden met de specificiteit van de werkomstandigheden van de kunstenaar en anderzijds onlogische afwijkingen t.o.v. andere beroeps categorieën op te heffen.

Hierover wordt thans overleg gepleegd met de federale overheid, in ruggespraak met het werkveld en de Minister van Cultuur van de Franse Gemeenschap.

Leenrecht en billijke vergoeding

De gesprekken met de federale overheid over het leenrecht en de billijke vergoeding verlopen moeizaam. De wil om een beleid te voeren ten gunste van de Vlaamse auteurs botst met de federale aanpak van het leenrecht, dat op generlei wijze rekening houdt met culturele doelstellingen, zoals de noodzakelijke laagdrempeligheid van de bibliotheken.

Rond de billijke vergoedingen willen we een regeling die de kosten voor organisatoren niet verhoogt en die gebruiksvriendelijk is. Zo willen we een gezamenlijke inning van de auteursrechten en de billijke vergoeding.

De vaste boekenprijs

Wij hebben steeds een vaste boekenprijs verdedigd met het oog op een waardering van het boek als cultureel verkoopsobject en van de kwaliteitsboekhandel als actor in het cultuurgebeuren. Wij zijn dan ook verheugd dat de federale overheid hier thans werk van maakt en blijven een maximale toepassing verdedigen.